

ПРОФЕСОР
Володимир Костянтинович
ГАВРИСЮК
(1954–2026)

ПАМ'ЯТІ ВЧИТЕЛЯ...

З квітня 2026 р. після виснажливої та тривалої хвороби зупинилося серце видатної особистості, відомого науковця, одного з фундаторів української пульмонології, члена-кореспондента НАМН України, професора В.К. Гаврисюка.

Володимир Костянтинович Гаврисюк народився 22 січня 1954 р. в Республіці Карелія, с. Падани.

У 1977 р. закінчив медичний факультет Петрозаводського медичного університету. Медичну діяльність розпочав іще в роки навчання: в 1975 р. працював на посаді медичного брата нейрохірургічного відділення.

Під час навчання в університеті постійно займався музикою: писав пісні, грав на гітарі в студентському ансамблі. Протягом 4 років співав у хорі університету, мав посвідчення хормейстера.

Із 1977 р. проходив інтернатуру в терапевтичному відділенні клінічної лікарні № 15 м. Києва, після закінчення котрої з 1978 р. працював у лікарні № 7 м. Києва на посаді лікаря-терапевта пульмонологічного відділення стаціонару.

Увесь професійний шлях Володимира Костянтиновича був пов'язаний з Національним науковим центром фізичної реабілітації, пульмонології та алергології (ННЦ ФПА) ім. Ф.Г. Яновського НАМН України.

Із 1979 р. за конкурсом обраний на посаду молодшого наукового співробітника Київського науково-дослідного інституту туберкульозу та грудної хірургії (тепер – ННЦ ФПА ім. Ф.Г. Яновського НАМН України). У період з 1985 до 1987 р. Володимир Костянтинович працював на посаді вченого секретаря інституту, а з 1987 р. очолив клініко-функціональне відділення (тепер – відділення інтерстиційних захворювань легень). Упродовж 39 років незмінно керуючи своїм відділом, професор В.К. Гаврисюк повністю реалізував себе як науковець і засновник власної наукової школи, підготував 8 докторів наук (Морозову Н.А., Ячніку А.І., Лещенку С.І., Гуменюк М.І., Моногарову Н.Є., Дзюбліку Я.О., Гуменюк Г.Л., Меренкову Е.О.) та 17 кандидатів.

У 1984 р. Володимир Костянтинович захистив кандидатську дисертацію на тему «Функціональний стан системи кровообігу при хронічному бронхіті робітників основних професій виробництва шин і гумово-технічних виробів», а в 1989 р. – докторську дисертацію «Діагностика та терапія недостатності кровообігу у хворих на неспецифічні захворювання й туберкульоз легень». У 1994 р. В.К. Гаврисюку присвоєно вчене звання професора.

Із 1987 до 2000 р. основним напрямом наукових досліджень відділення, котре очолював Володимир Костянтинович, було розроблення методів діагностики та лікування хронічного легеневого серця. У межах цього напрямку вперше на пострадянському просторі було створено методики ультразвукової діагностики гіпертрофії, дилатації та недостатності правого шлуночка серця. За безпосередньої участі Володимира Костянтиновича клініко-функціональне відділення одним з перших в Україні запровадило метод венозної катетеризації серця, в умовах якої досліджувалася фармакодинаміка цілої низки лікарських засобів. Результати досліджень системи кровообігу було узагальнено в монографії «Хроническое легочное сердце». Під керівництвом професора В.К. Гаврисюка було створено клінічну класифікацію дихальних

ПАМ'ЯТЬ

і гемодинамічних порушень у пацієнтів із захворюванням легень, схваленоу III з'їздом фтизіатрів і пульмонологів України (травень 2003 р.).

Із 1993 р. в Національному інституті фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського НАМН України під началом Володимира Костянтиновича стартував новий на той час напрям досліджень з вивчення біологічної ролі ω_3 -поліненасичених жирних кислот. Наслідком

цих наукових пошуків стало розроблення нового лікарського препарату Теком (надалі препарат дістав назву Епадол), виробництво якого й нині здійснює Київський вітамінний завод. Володимир Костянтинович був співавтором патенту на препарат Теком, повністю спланувавши та провівши всю програму клінічної розробки й виведення препарату на ринок України. За матеріалами досліджень під редакцією Ю.І. Фещенка та В.К. Гаврисяка опубліковано колективну монографію «Омега-3-полиненасыщенные жирные кислоты» (1996).

2004 р. ознаменувався початком нового етапу науково-дослідної роботи: у відділенні вивчалися нові методи діагностики та лікування ідіопатичних інтерстиційних пневмоній. Під керівництвом професора В.К. Гаврисяка розроблено й затверджено IV з'їздом фтизіатрів і пульмонологів України Національну угоду щодо класифікації, діагностики та лікування ідіопатичних інтерстиційних пневмоній. Серед усіх інтерстиційних пневмоній особливу увагу Володимир Костянтинович приділяв одній з найтяжчих і найскладніших форм – ідіопатичному легеневому фіброзу (ІЛФ). З огляду на отримані власні дані та найкращі світові напрацювання у 2013 р. на V з'їзді фтизіатрів і пульмонологів України прийнято Національну угоду щодо діагностики та лікування ІЛФ, яка дала старт розвитку цього напрямку пульмонології в Україні. Плідно працюючи в цьому напрямі, Володимир Костянтинович очолив центр легеневого фіброзу при ННЦ ФПА та центр ІЛФ як орфанного захворювання при МОЗ України, опублікував низку робіт, сприяв виведенню на ринок нових протифіброзних препаратів і був ініціатором створення робочої групи МОЗ України щодо розроблення Уніфікованого клінічного протоколу й Настанови з діагностики та лікування ІЛФ, які були затверджені наказом № 1152 у 2025 р.

Саркоїдоз легень став черговим етапом роботи Володимира Костянтиновича та новою сферою його наукових інтересів. Уперше дослідивши епідеміологію захворювання в Україні, відштовхуючись від найкращих світових практик, професор В.К. Гаврисяк разом зі співробітниками свого відділення розробив нові підходи до діагностики цієї складної хвороби, запровадив стандарти лікування та сприяв поширенню медичних знань у цьому розділі пульмонології не лише на теренах нашої країни, але й за її межами. Результати досліджень з вивчення легеневого саркоїдозу знайшли своє відображення в багатьох журнальних публікаціях, методичних посібниках, інформаційних листах, дисертаційних роботах.

У 2014 р. опубліковано розроблені за участю Володимира Костянтиновича видання: Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах, «Саркоїдоз» й Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Саркоїдоз» (Наказ МОЗ України № 634 від 08.09.2014).

Паралельно із цією роботою тривало вивчення рідкісних інтерстиційних захворювань легень. За матеріалами досліджень опубліковано колективні монографії: «Редкие интерстициальные заболевания легких» (2013), «Саркоидоз органов дыхания» (2015), «Очерки клинической пульмонологии» (2016). Видано методичні посібники: «Діагностика саркоїдозу органів дихання» (2014), «Ідіопатичний легеневий фіброз: клініка, діагностика, лікування» (2016), «Лікування хворих на саркоїдоз

ПАМ'ЯТЬ

легень» (2018), «Легочный альвеолярный протеиноз» (2018), «Нові підходи до ведення хворих на саркоїдоз легень» (2024).

Професор В.К. Гаврисюк опублікував понад 360 наукових праць, 8 підручників, 17 авторських свідоцтв і патентів. Також багато років був професором кафедри фізіотерапії та пульмонології Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика (за сумісництвом).

Жодна наукова подія в українській пульмонології – конференція, експертна нарада чи з'їзд – не обходилася без його організаційно-методичного супроводу.

Із 1993 р. в ННЦ ФПА розпочинається випуск фахового періодичного видання «Український пульмонологічний журнал». Це справжнє дітище Володимира Костянтиновича, оскільки від самого заснування, обіймаючи посаду заступника головного редактора, він контролював усі видавничі процеси, починаючи від наповнення редакційного портфелю й редагування статей, закінчуючи дизайном обкладинки та фінальною вичиткою. Під його дбайливою опікою журнал став справжнім рупором сучасної української пульмонології, фізотерапії та торакальної хірургії. Багато років був членом редакційної колегії фахового журналу «Астма та алергія».

Упродовж багатьох років професор В.К. Гаврисюк був членом Вченої та Спеціалізованої вченої рад ННЦ ФПА, виконував роботу голови апробаційної комісії інституту. Входив також до експертної ради ДАК МОН України та методичної комісії ННЦ ФПА.

Володимир Костянтинович був членом Асоціації пульмонологів і фізіотерапевтів України, Всесвітньої асоціації саркоїдозу й інших гранульоматозних уражень (WASOG), Європейського респіраторного товариства (ERS).

Лауреат премії НАМН України (2016), а також Державної премії України в галузі науки і техніки. Високо оцінюючи наукові досягнення професора В.К. Гаврисюка, НАМН України у 2017 р. обрала його членом-кореспондентом.

Значну увагу Володимир Костянтинович приділяв і клінічній роботі. Під його керівництвом завжди проводилися консилиуми та клінічні розбори, до останніх своїх днів він особисто проводив консультування й курацію тематичних хворих, безвідмовно приходив на допомогу колегам, які стикалися зі складними клінічними випадками.

Написав кілька книг у жанрі художньої прози, що включали мініатюри, нотатки та пісні: «Заметки на полях» (2003), «Молекула личности» (2009), «Путешествие в прошлое» (2013), «На перепутье» (2018) й інші твори.

За роки своєї професійної діяльності Володимир Костянтинович здобув глибоку повагу колег і пацієнтів. Яскрава творча натура, талант публіциста, поета та музиканта, лідерські якості й організаційний фах, сильний характер, жага до нових знань, педантичність і висока самоорганізація, аналітичний розум – це ті риси, що назавжди закарбують пам'ять про цю самобутню та видатну людину в історії української медицини.

Світла пам'ять і глибока вдячність Володимиру Костянтиновичу! Щирі співчуття рідним і близьким!

**Колектив ДУ «Національний науковий центр фізотерапії,
пульмонології та алергології ім. Ф.Г. Яновського НАМН України»**

Правління Асоціації фізіотерапевтів і пульмонологів України

**Колектив кафедри респіраторної медицини та фізіопульмонології
Національного університету охорони здоров'я України ім. П.Л. Шупика**

Редакційна колегія журналу «Інфузія & Хіміотерапія»

Вдячні учні

